

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiunea a
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Școala noastră de fete.

Multe sunt necesitățile vieții noastre, ale neamului nostru și în deosebi ale păturei noastre culte. Se remarcă în toată viața noastră publică o serie de neajunsuri și imperfecțiuni, datorite, în cea mai mare parte, lipsei de cultură și defectuoșității educațiunii.

Nu încapă îndoială, că primele elemente de cultură și educațiune se câștigă în casa părintească, dar atât rolul cât și rostul creșterii în acest cadru este insuficient pentru ca individualitățile să ajungă pe deplin înarmate cu armele necesare pentru lupta vieții. De aceea rostul omului, rostul lui intelectual și moral, pentru drumul vieții, îl completează, are să-l desevărșească școala.

În școală este indicarea problemei vieții, temelia înțelegerei misiunii omenești pe pământ, înțelegerea fericirii vremelnice — întru cât există — și a mântuirii. De-aceea, nici un neam din lume n'a ajuns mare decât prin școală, de-aceea, numai prin școală se pot apropia marile idealuri.

De acest adevăr am început să ne pătrundem și noi, am început să înțelegem, că neamul nostru și biserica noastră reclamă imperios mai multă cultură, mai multă educație dela norodul său, convinsă fiind atât de dureros, de pacostea întunecimei minții și inimii...

Pentru a putea privi cu încredere în viitor; mai mult: pentru a pregăti un mai bun, mai frumos, mai mângăetor, mai practic viitor poporului nostru; pentru a remedia o serie de neajunsuri de ale vieții noastre publice și în fine pentru a în-

dulci viața individuală, în societatea românească, — P. S. Sa Dl Episcop diecezan și Venerabilu nostru Consistor diecezan, împreună cu o serie de bărbați fruntași în ale entuziasmului și jertfei pentru neam, au hotărât și pus în calea executivei organizarea modernă a unei instituțiuni de cea mai mare importanță pentru noi, a școlii gr.-or rom. civile de fete, cu internat, din Arad.

E incalculabil de importantă chestiunea organizării acestei școlii, pentru viața sufletească a generației ce ne va urma în focul vieții, căci acolo unde femeia va ști să se însuflețească pentru gânduri frumoase și curate; acolo unde femeia va învăța iubire de muncă, devotament pentru cămin și mângăere în îndeplinirea datorințelor și sf. biserice, — acolo nu va lipsi darul lui Dumnezeu..

Și aceasta este lozinca, în acest senz se vor crește elevele, la școala civilă gr.-or. română de fete, din Arad!

În urma vitregimei împrejurărilor și vremii, școala din chestiune a trecut prin multe și grele încercări, până a ajuns cauza ei în mâinile viguroase, cari din blazare s'o scoată, s'o înalțe, s'o ridice la nivelul recerut de condițiunile de viață și culturale ale noastre.

Dela nici o jertfă nu s'au dat însă îndărăt inimoșii oblăduitori; și după-ce s'au asigurat existența școlii, dispus-au de organizarea ei în chipul cel mai corăspunzător posibil, ca școala să-și poată împlini misiunea, de a da societății noastre femei culte și harnice, crescute pentru muncă în viață și cu suflet înălțat, pentru mângăerea vieții.

În studiul pedagogiei se spune, că «dascălul face școala».

Înțelegând acest principiu, cel-ce și cei-ce sub aripile lor au luat școala de fete cu internat din Arad, orându-i-au în fruntea ei, ca directoară, o venerabilă matroană, cunoscută în largi cercuri românești prin vârtuțile sale, și distinsă de însași Majestatea Sa Regina Elisabeta a României, pentru o carte publicată de dânsa: „Din vremuri apuse“, în care se vedește sublimitatea jertfei pentru neam a generației bătrânilor noștri.

E d-na *Iudita Secula* născută Truța, văduva avocatului de pie memorie George Secula.

În fruntea corpului didactic al școlii este consumatul și cunoscutul pedagog Dr. *P. Pipoș*, care va lucra însoțit de un corp didactic cu calificare superioară, un corp didactic, care a dovedit deja perfectă destoinicie în împlinirea datorinței profesionale, așa, încât pe terenul didactic suntem la nivelul ori cărei școli similare din patrie.

Iar considerând condițiile de viață modeste ale poporului nostru, din partea Consistorului s'au pus taxe atât de convenabile pentru întreținere în internat, încât toți aceia cari vor înțelege importanța educației ficelor lor în sensul indicat, desigur nu vor întârzi de a grăbi la acest isvor de morală mântuitoare și învățătură edificatoare.

Multe din neajunsurile vieții noastre publice, sociale, românești, își vor afla remediarea în educația și instrucțiunea ce vor primi viitoarele femei române în *școala de fete civilă gr.-or. rom. din Arad* — unica în țara noastră! — și adresându-ne atât Venerabilului Consistor cât și publicului nostru român, încheem cu lozinca: A noastră mântuire — prin noi!

Nr. 2880/905.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor ce'i privește, ca petițiunile de primire în institutul teologic ortodox român din Arad, pe anul școlar 1905/6, au să fie înaintate la adresa Consistoriului gr.-ort. român din Arad cel mult până în 1/14 August a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezviterul concernent;
4. Atestat medical că este sănătos și fără defect organic.

5. Petițiunile să fie provăzute cu timbru de 1 coroană în cât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, la 2/15 Iulie 1905.

Consistorul diecezan.

Nr. 2888/1905

Se aduce la cunoștința celor ce'i privește, că petițiunile de primire în institutul pedagogic ortodox român din Arad pe anul școlar 1905/6 au să fie înaintate la adresa Venerabilului Consistoriu gr.-or. român din Arad cel mult până în 1/14 August a. c. instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezviterul concernent;
4. Atestat medical despre starea sa sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Petițiunile pentru primirea gratuită în alumneu, de pe teritoriul districtului Consistoriului Arădan să fie înaintate direct la adresa Consistoriului din Arad, iar de pe teritoriul Consistoriului Orădan, pe calea aceluiași Venerat Consistoriu.

6. Despre primire ori neprimire vor fi avizati petenții acasă înainte de începerea anului școlar.

Petițiunile să fi provăzute cu timbru de 1 cor. întru cât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, la 2/15 Iulie 1905.

Consistorul diecezan.

Nr. 2884/1905.

Se aduce la cunoștința Onoratului public, că *înscrierile* la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1905/6 se vor face în zilele 1—10 Septembrie 19—28 August a. c. în cancelaria direcțională a institutului (Strada Deák-Ferencz Nr. 27).

Părinții vor face însă corect, dacă fie în scris, fie în persoană *își vor anunța fetițele spre primire încă de mai înainte*, începând cu ziua de 1 August (19 Iulie) adresându-se în această afacere Doamnei *Iudita Secula n. Truța*, care își va avea oarele oficioase în internat în fie-care zi dela 9—11 a. m.

Tot în zilele de 1—10 Septembrie n. se vor face și eventualele *examene de primire*.

Taxa pentru internat e 320 cor. pe anul întreg școlar, care este a se plăti anticipativ în rate treilunare.

Pentru această taxă elevele primesc :

1. Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucțiune în economia casei, gălirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi bine îngrijite, provăzute cu mobilele necesare.

3. Vipt întreg și anume *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (două plesse, iar' Dumineca și în sărbători 3—4 plesse) și *cină* (două plesse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie.

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi *taxă de 10 cor. pe an pentru medic*, pentru care taxă elevele interne vor primi, în caz de lipsă, îngrijire medicală și medicamente.

Petru *instrucția la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 oare la săptămână).

Atât elevele interne, cât și cele externe vor plăti la prima înscriere 5 *coroane ca taxă de înscriere*.

Elevele externe vor plăti *didactru 50 cor.* pe an, care asemenea se va solvi anticipativ în rate treilunare.

In clasa I-a civilă se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară. *In celelalte clase* se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare. Absolventele clasei a VI-a elem. se vor primi în clasa a II-a a școlii civile pe baza unui examen de primire.

Elevele, cari se imatriculează pentru prima dată la școală, afară de *atestatul școlar* din clasa premergătoare, au să producă *atestat de botez și certificat de revaccinare*.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine : 1 saltea de lână (madraț), 1 covorel lângă pat, 2 perine cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearșafuri de desupt (lipidee) și 2 acoperișe de pat (cuverture) albe ; 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume : 6 cămeși, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 baste, 6 ștergare, 3 servete, toate cu monogramul propriu ; tacâmuri : cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (unul pentru dinți și unul pentru beut) ; 1 lighean (lavor), 3 cărpe pentru șters ligheanul ; perie de cap, de dinți și de haine ; piaptăn și foarfeci ; două haine de port și una

de sărbătoare, 4—6, șorțe, 1 haină de iarnă (palton), 1 pălărie și două părechi de ghete.

Afară de acestea fiecare elevă (internă ori externă) are să fie provăzută cu recvizitele necesare de învățământ, scris, muzică și lucru de mână. Pentru lucru de mână se poate depune o mică sumă (câte-va coroane), asupra căreia va avea fiecare o cărtică de notițe, purtându-și socotelele proprii în regulă.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinți sau îngrijitorii lor.

Despre uniformă, care va fi modestă și corăspunzătoare, se va îngrijii direcțiunea ulterior.

Prelegerile se vor începe nesmițit cu 10 Septembrie n. a. c. și dela acest termin înainte elevele vor putea fi primite numai prin Consistoriul diecezan.

Deslușiri și mai amănunțite se pot cere dela direcțiunea școlii (Arad, strada Deák-Ferencz N-rul 27).

Când comunicăm toate acestea Onoratului public, tot-odată îl încunostințăm, că Consistoriul nostru plenar a decis a aduce jertfe foarte mari pentru ridicarea la nivelul dorit a *acestei singure școlii civile de fete de confesiunea gr.-or. română* în întreaga noastră Metropolie, și că, în considerarea importanței ce o are creșterea fetițelor pentru biserica noastră națională, prin factorii competenți s'a pus baza la ridicarea unui nou palat pe sama acestei școlii.

Și până atunci însă ca directoră a internatului încopciat cu această școală a fost numită Mult Venerata Doamnă *Iudita Secula n. Truția*, care își va validită bogatele experiențe întru conducerea tinerelor mlădițe din internat, ear' director de studii a fost numit cunoscutul pedagog român Dr. *Petru Pipoș*, fiind pe lângă dânsul angajate cele mai bune puteri didactice, cu toată cvalificațiunea recerută.

Între astfel de împrejurări instruirea elevilor se va putea face cu cele mai frumoase rezultate, ear' în internat se va pune deosebită îngrijire pentru creșterea religioasă-morală a elevilor, precum și pentru instruirea lor temeinică în economia casnică, gălirea bucatelor, croit și cusut.

Cerem în temeiul acestora încrederea Onoratului public, și cu deosebire pe credincioși diecezei noastre îi rugăm să-și înscrie fetițele la școala noastră din Arad.

Arad, în 16/29 Iulie 1905.

*Consistoriul gr.-or. rom.
din Arad.*

Nr. 1 1905/6

Subsemnata Direcțiune aduce la cunoștința celor interesați, că anul școlar 1905/6 la institutul pedagogic-teologic din Arad se începe după următoarea programă :

1. În 30—31 August (12—13 Septembrie) se vor ține examenele de corigență și private cu elevii ambelor despărțăminte, având să achite anticipativ fie-care elev taxele prescrise.

2. În $\frac{1, 2, \text{ și } 3}{14, 15 \text{ și } 16}$ Septembrie a. c. se vor face înscrierile, la cari elevii se vor prezenta cu testimoniile cursurilor anterioare.

3. Direcțiunea va înscrie numai pe aceia, cari pe lângă împlinirea celorlalte condițiuni se vor prezenta cu cvitanță dela cassa consistorială despre achitarea anticipativă a taxelor prescrise.

Arad, la 4/17 Iulie 1905.

Roman R. Giorogariu

director.

Vestmintele sfinte.

Vestmintele, ce le îmbracă persoanele din cler de câte-ori oficiază un serviciu divin, poartă numirea de vestminte sfinte. Întrebuințarea vestmintelor sfinte în biserica creștină la serviciile divine se razimă pe tradițiunea apostolică. Numărul, forma și felul lor și-au ajuns complectă formațiune abia în secolul al șeselea. Că persoanele ierarhiei bisericești dela început s'au îmbrăcat în anumite vestminte, când oficiau cele sfinte, nu suferă îndoială, știut fiind că acest obicei l-au avut în acelea timpuri și preoții iudei și cei păgâni.

Particularitatea vestmintelor sfinte — cari după formă nu mult s'au deosebit de vestmintele ce le purtau și creștinii de atunci — a zăcut în aceea, că vestmintele odată întrebuințate la serviciul divin, sfințirii servitori nu le mai întrebuințau și în viața de toate zilele ci exclusiv numai iarăși la serviciile divine.

Scriitorii bis. din secolii IV—VI, când vorbesc despre vestmintele întrebuințate la serviciul divin, amintesc totdeauna și culoarea materiilor, din cari erau gătite. Aceasta cu preferință era cea albă. Mai întrebuințau și alte culori, totdeauna însă deschise sau luminoase, de cea neagră nu se face amintire.

Când s'a statornicit forma vestmintelor sfinte, li-s'a atribuit și însemnătatea simbolică. Cu aceasta s'a adus în legătură și culoarea materiilor, din cari s'au gătit.

Așa culoarea albă și peste tot culorile deschise, ca particularitate esențială a vestmintelor sfinte, exprimă de o parte curăția și nevinovăția vieții sfinților și de o altă parte bucuria credincioșilor ce o simțesc sărbătorind prin serviciile divine diferitele acte și lucrări din opera recumpărării. În șirul acestora se face pomenire și de patimile și moartea Mântuitorului, când biserica vie, în opoziție cu bucuria, își exprimă jalea și întristarea și se îndeamnă la căință. În cursul vremurilor sa luat obiceiul a se exprima acest sentiment prin culoarea mohorâtă (roșu întunecat). Probabil întru amintirea hainei mohorâte, cu care a fost îmbrăcat Iisus în timpul patimilor și pentru ca culoarea purpură să ne aducă aminte de sângele său vărsat pe cruce.

Pentru a exprima prin vestmintele sfinte întristarea, e adoptate acum și culoarea neagră.

Liturgiile, Euhologioanele și Tipicoanele noastre nu ne dau îndrumări cu privire la culoarea vestmintelor pentru diferite servicii.

Practica bisericeii ne învață, că în general la toate serviciile în și afară din biserică se întrebuințăm vestminte luminoase. Vestmintele negre să se întrebuințeze la serviciile din biserică în toate zilele postului mare, afară de Sâmbete, Dumineci, sărbători, Joia mare, iar în Sâmbăta mare începând dela cetirea Apostolului. În serviciile pentru particulari tot vestminte negre se întrebuințează la parastase și la rânduielile de înmormântare. În săptămâna luminată, ba chiar în tot timpul dala Înviere până la Înălțare și aceste rânduieli se săvârșesc în ornate deschise și nu negre, iar în Grecia înmormântările se fac în tot cursul anului în vestminte albe.

În biserica noastră ortodoxă deci săvârșirea serviciilor divine fără vestmintele sfinte e imposibilă. Lipsa vestmintelor negre însă nu împedecă săvârșirea parastasului și a prohodului. Aceste rânduieli pot fi săvârșite și în vestminte luminoase și mai cu samă în cele mohorâte, care culoare încă simbolizează jalea și tristețea. a.

Adunarea învățătorilor.

Reuniunea învățătorilor nostri din protopopiatele din dreapta Murășului și-a ținut adunarea generală anuală Dumineca trecută și Luni în Giula.

Primirea ce s'a făcut acestei corporațiuni din partea unei fracțiuni tumultoase din societatea maghiară e foarte regretabilă; și se datorește numai tactului și prudenței conducătorilor Reuniunii, că adevărate conflicte n'au avut loc între blânzii oaspeți și o ceată de manifestanți localnici.

Adunarea generală a decurs de altfel cu demnitate și obiectele pertractate reprezintă adevărată valoare.

Serviniul divin cu chemarea Duhului sfânt l-a oficiat P. C. Sa Dl R. Ciorogariu, director seminarial, asistat de preoții P. Gubaș, G. Selegeanu, Al. Popovici, D. Voniga, diaconii Dr. I. I. Suciuc și C. Lazar.

Răspunsurile liturgice le-a cântat escelentul nostru cor seminarial sub conducerea d-lui T. Lugojan.

Adunarea a deschis-o vicepreședintele Iosif Moldovan, după care luând cuvântul P. C. Sa Dl Roman Ciorogariu, arată într'un frumos discurs, rolul culturii ca factor al iubirii de oameni, al toleranței și frățietății.

După deliberarea actelor de formalitate oficioasă și delegarea comisiunilor, ședința se încheie, iar după amiază, în a doua ședință, se cetesc trei disertațiuni; dintre cari remarcăm conferința dlui profesor S. Secula „Un monument”. Disertantul face apologia lui Moise Nicoară, fiul Giulei, anteluptător al emancipării bisericii și neamului nostru.

Luni s'au cetit și discutat alte disertațiuni luate în program, — toate interesante și serios elaborate, făcând onoare membrilor disertați ai corpului nostru învățătoresc.

Deși la începutul adunării spiritele erau cam posomorâte, sub impresia primirii neobicinuite de care li s'a făcut parte din partea celor nechemati, de a se amesteca în ale noastre afaceri, animația totuși s'a potențat crescând, și Românii adunați la Giula au petrecut în veselie și nesupărați, seara de Luni, în forma unei obicinuite petreceri cu dans.

Au învățat învățătorii nostri la Giula, că tot sufletul și toată vloga vieții au să și-o concentreze pentru poporul nostru, căci prietini nu avem.

La didactica experimentală a memorizării.

[Urmare și fine].

Müller și Schumann (psihologi germani) au constatat, că anumite persoane, supuse experimentării, dacă li-se arătau anumite silabe, își aduceau aminte *direct de locul*, la care acele silabe se aflau în carte, sau că aceleași persoane confundau silabele, cari stăteau la același loc în diferite serii. În toate cazurile asociațiunile locale au rol mare. De aci rezultă regula didactică exper.: *Locul cutărui element în cutare serie, în ceea ce privește arangiamntul preste tot, apoi ritmul, relațiunile de spațiu și de timp, șcl., poate se formeze baza pentru păstrarea asociațiunilor și totdeauna trebuie să se ia în conșiderațiune la tratarea intuitivă a ori cărei cunoștințe, precum și la aplicarea tuturor mijloacelor de intuițiune în școală.*

8. Celeritatea comparată a memorizării.

Müller și Schumann (psihologi germani) au făcut experimente comparative asupra memorizării mai repezi și mai lente. Exemplu: *Trei* (3)

persoane au memorizat serii de câte 12 silabe, anume așa, că numărul repetițiunilor corespunzătoare au fost: 11·0, 14·8, 19·0. După 24 de oare, pentru memorizarea de nou a aceluiași serii, aceleași persoane au avut lipsă de: 7·0, 8·2 și respective 8·7 repetițiuni. Este caracteristic, că valorile corespunzătoare memorizării a doua se apropie unele de altele cu mult mai tare, decât cele dintâiu. Așa dar memorizatorul cel mai repede nu are lipsă de mai multe repetițiuni, decât cel lent. Deci maxima: »Cine învață iute, uită iute« nu este de a-se conșidera ca regulă didactică generală, ci valabilă numai pentru cazurile externe.

Kemsies (psiholog german) a efectuit experimente asupra elevilor (băieți din clasele superioare ale unui liceu) punându-i să memorizeze, la fiecare ocaziune, câte 10 cuvinte din limbi străine (engleză, franceză) dimpreună cu cuvintele corespunzătoare din limba maternă (acestea din urmă toate erau cuvinte de câte două silabe). Pe baza acestor experimente el a stabilit 4 tipuri de memorie, anume:

1. după *prima* repetițiune a aceluor cuvinte, diferențele dintre cele patru feluri de rezultate sunt încă mici, anume fiecare elev știa să reproducă câte 1—2 cuvinte străine (dimpreună cu înțelesul acestora); 2. după *două* repetițiuni, cei dintâi doi memorizatori știau deja: 6 cuvinte, al treilea: 3, iar al patrulea numai 2; 3) după *trei* repetițiuni, memorizatorul cel mai abil (iute) a ajuns deja la țintă (știa de rost toate cele 10 cuvinte); al doilea însă a avut lipsă încă de 3 repetițiuni; iar al treilea a fost avizat să facă 10 repetițiuni; în sfârșit al patrulea a progresat în linie undulantă, anume așa că: după ce el mai suscepea în memorie vre-o 1—2 cuvinte nou atunci nu mai era capabil de a-le păstra pe toate 10, ci earăși era avizat să memorizeze *regresiv*, pentru a putea face câte un nou pas înainte — o cale de tot dificilă și obositoare; cu 10 repetițiuni memorizatorul cel mai debil ajunsese abia până la al 5-lea cuvânt. Afară de asta, cuvintele străine nu le mai putea reproduce corect, ci foarte schimonosite, mai departe adesea se întâmplă, că acel elev, în urma încordărilor penibile, se oboșea atât de intenziv, încât era silit să pauzeze și apoi, după un interval oare care, să înceapă iarăși dinainte repetițiunile obositoare.

9. *Atențiunea și interesul, ca factori ai memorizării.*

Este fapt cunoscut din experiență, că atențiunea încordată și interesul viu contribuie foarte mult întărirea păstrării. Mai adăugăm, că experiențele plăcute posedă mai multă putere asociativă, decât cele neplăcute. Aproape toți oamenii își zugrăvesc viitorul nu în legătură cu experiențele lor dureroase sau nefericite, ci în butul tu-

turor decepțiilor, pe baza incidentelor plăcute și îmbucurătoare din trecut. Mai departe fiecare cunoaște puterea timpului, care pe încetul vindecă toate ranele și aplanează chiar și constrastele cele mai penibile. *Jean Paul* are tot dreptul când zice, că: »Aducerea aminte și speranța sunt niște roze, ce cresc pe aceeași tulpină cu realitatea, însă — fără spini«. Căile, pe cari se mișcă curentul ideilor noastre, totdeauna alărnă dela *sentimentele de plăcere* mai intențive, cari însoțesc asociațiunile noastre anterioare. Elevul își va câștiga asociațiuni nouă și le va putea consolida cu cele vechi cu atât mai bine, cu cât în momentul apercepțiunii dispozițiunea lui sufletească va fi mai senină și liniștită. Gât de frumos și nimerit observă earăși *Jean Paul*: »Seninătatea este cerul, sub care prosperează toate!«

Dr. P. Pipoș,
profesor.

În vacanță.

Plugarul în aceste luni este mai ocupat cu lucrul, și el, sârmanul muncitor, jertfește odihna sa pentru a-și putea câștiga agonisala trebuincioasă liniștei sufletești și trupești. Dacă Dumnezeu i-a dat din belșug, el știe să-i și mulțumească.

Nu astfel stă lucrul cu inteligența. Căldurile sunt mari și cei-ce întorc filele din cărți nu sunt deprinși cu aceste vremuri. Ei sunt în vacanță. Pentru ei în multe locuri încetează munca. Iși iau refugiul unde pot, și dacă le permit împrejurările atunci și unde vreau.

Cei modești și cu oficii și peste vară se îmbulzesc prin cafenele, hoteluri și berării, ca acolo să alunge dela ei nesuportabila căldură dogoritoare a soarelui. Aici pun apoi la cale toate treburile țării, a națiunii și bisericii. Toți adecă discută chestii, ce-i ating și-i interesează.

Preoții noștri încă discută. Dar câtă deosebire între discuția lor și a laicilor! Laicii vorbesc despre sisteme, principii planuri priincioase și folositoare.

Preoții noștri? Despre ori-și-ce numai despre acestea nu, numai despre principii salutare bisericii nu.

E lucru de tot șodalnic și demn de compătămire, (să nu mă exprim altfel), când vrând să arăți mijloace, prin cari se pot combate multe slăbiciuni și rele, ce ne bântue, vine un preot cu *experiență* și ia slăbiciunile și relele în apărare. Ba că nu se poate, ba că așa ne-am aflat, ba că una, ba că alta și cu aceasta discuția e gata. Ei rămân la toate reci. Ba ce e mai mult: tinerii să nu îndrăznească a spune o vorbă la loc despre un lucru bun, ce bătrânii l'ar putea face, dar nu-l fac — căci atunci anatema e gata asupra lor.

Un exemplu. Colegul meu, Petru Popa, tinăr cu vederi sănătoase, iscălise un articol despre „stranele din Bihor“ sfātuind pe sfinții părinți să-și crească pe lângă biserică cantori. Vai, ce păcat mare a grăit!

Cum? El un tinăr fără experiență vine să dea sfaturi bătrânilor? Nu știe el, că nu se poate? Nu știe, că așa ne-am aflat? Iată ehoul acelu articol.

Dar una este la mijloc. Sfințiile voastre să-și aducă aminte și de viitor, și viitorul apropiat pentru noi se înfățișează cu vâlul tristeții și al doliului.

Imprejurările, luptele, ce se desfășură, ne pun pe gânduri și ne îndreptățesc a crede, că vor veni vremuri, când dascălimea noastră va avea numai însemnătate istorică în viața noastră constituțională. Cine le va lua locul și rolul — în biserică?

Concluzia ne duce la cantori, cantori crescuți din popor. Și ce bine ar fi când eventualitățile ne-ar găsi pregătiți în toată vremea.

Cântarea desvoaltă sentimentul religios în popor, acel sentiment fără de care pe lângă toată știința, ce ni-o croesc învățații lumii, nu puțem avea trăinicie.

Cântarea este mijlocul prin care îndeosebi ademenesc pocăiții poporul nostru. Cântăreți ne trebuiesc.

Lucrul pare greu unora, dar dacă este idealism și însuflețire pentru prosperarea bisericii și prin ea a neamului, acolo nu este nici o greutate.

Una însă e rău la noi! *Vacanțele sunt prea lungi și munca prea puțină.*

Petru E. Papp,
abs. de teologie.

Întemeierea Metropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară.

Cele dintâi mențiuni ce se fac în documente, cu privire la istoria bisericii române.

(Urmare)

În timpul predominării bizantine în Balcani între 1018 și 1186 găsim atestată chiar și existența unui episcopat special pentru Români. În două cataloage de eparhiile supuse arhiepiscopiei de Orhida în acest interval de timp, e vorba între altele și de o episcopie a Românilor, numită odată *i Vlachon* în unul din aceste cataloage iar în celalt *o Vreanotis iti Vlachon*. Gelzer revindecă acest episcopat pentru Românii din peninsula balcanică. Neapărat că pe baza numai a acestor indicii nu s'ar putea spune nimic sigur cu privire la sediul acestui episcopat, la timpul când s'a înființat sau desființat; un lucru însă îmi pare destul de probabil: că acest episcop al Românilor de la sudul Dunării, își va fi întins autoritatea sa bisericească și asupra Românilor care se aflau la nordul Dunării pe aceea vreme.

* * *

Timp îndelungat nu a durat situațiunea arhiepiscopiei de Ochrida, așa cum o recunoscuse și confirmase împăratul bizantin Vasile II. Multe din eparhiile, ce i se subordonară în 1019—1020, fură mai pe urmă încorporate scaunului patriarhal din Constantinopole sau mitropolilor din Tesalonic, Larisa și Dyrrachion, dela care fuseseră luate. Rotundirea aceasta a teritorului supus jurisdicțiunii arhiepiscopului de Ochrida se făcù însă nu numai în ce privește eparhiile dela sud ci și în cele dela nord sau dunărene. — Revolta fraților Petru și Asan duse la înființarea celui de al doilea imperiu bulgar, pe care noi Românii ne am obicinuit a-l numi imperiul româno-bulgar. O consecință a acestei nouă constelațiuni politice este și întemeierea mitropoliei de Târnova în anul 1186, care mai târziu a fost ridicată la rangul de Patriarhie. Episcopii eparhiilor dela Dunăre, ca cel din Vidin, Niș, Brancevo deveniră de acum înainte dependenți de scaunul arhiepiscopal de Târnova. Tot în a doua jumătate a secolului al XII se începu și consolidarea statului sârbesc sub Ștefan Nemanja. Micile formațiuni politice de până atunci fură reunite de el într'un singur întreg, apoi începu lupta cu Bizantinii pentru ca să libereze pe Sârbi de sub stăpânirea lor. Bizantinii se uniseră cu stăpânitorii sârbi deposedați și alungați de Ștefan Nemanja, dar fură învinși. Împăratul Manuel Comnen trebui în cele din urmă să tacă pace cu Nemanja, recunoscându-l de Mare-Jupân; unificarea statului sârbesc, realizată de Nemanja, se recunoște de asemenea. După moartea împăratului Manuel Comnen (1180) Nemanja întinse stăpânirea sa spre sud, luând dela Bizantini mai multe orașe, cetăți și ținuturi, pe care le încorporă cu statul său. O consecință a consolidării politice a statului sârbesc începută de Ștefan Nemanja și continuată și de urmașii săi, fu și întemeierea unei Mitropolii proprii a Sârbilor, constituirea ierarhiei lor naționale. Intemeietorul fu un fiu al lui Ștefan Nemanja, care devenind călugăr luase numele de Sava, și e cunoscut la sârbi, în general cu numele de Sfântul Sava. El întemeiă în anul 1219 Mitropolia sârbească în Zitscha, organiză ierarhia, împărțind teritorul în 12 episcopii. Dintre aceste episcopii mai în apropiere de Dunăre erau cea dela Belgrad și Brancevo. Ultima episcopie am văzut-o mai sus ca dependentă și de arhiepiscopul de Târnova, căci granița între Sârbi și Bulgari a oscilat. Dar întemeierea ierarhiei bulgare și sârbe, care fură apoi recunoscute și de Patriarhul Constantinopolei, nu se făcù de cât în detrimentul întinderii jurisdicțiunii arhiepiscopului de Ochrida, care din cele 31 de eparhii dela 1019—1020, nu mai rămăsese de cât cu cinci, plus alte cinci înființate din nou.

Dar de ce această scădere, reducere aproape totală a întinderii jurisdicțiunii arhiepiscopiei de Ochrida? Și de ce mai ales accentuarea faptului că în părțile nordice ale peninsulei balcanice de a lungul Dunării, se constituiră nouă ierarhii pe la finea secolului al XII și începutul celui de al XIII-lea?

Pentru a înlătură o eroare, după părerea mea în care s'a crezut prea multă vreme!

Scriitorii noștri de până acum, aproape toți erau de părere că jurisdicțiunea arhiepiscopiei de Ochrida asupra Românilor din nordul Dunării mai ales, a continuat multă vreme, până chiar după întemeierea principatelor române, în secolul XIV și chiar după ce se întemeiară mitropoliile românești independente însă de Patriarhia de Constantinopole.

(Va urma).

CRONICA.

Avis ștendiștilor diecesani!

Ștendiștii fundațiunilor diecezane sunt poștiți să-și prezinte la Veneratul Conzistoriu diecezan, testimoniile școlare de pe anul școlar expirat, până în 1/14 August a. c. În lipsa acestor testimonii li-se vor sista ștendiile.

† **Dr. Ioan Raț.** Cu durere anunțăm încetarea din viață a unui valoros membru al societății noastre românești, de care legam frumoase speranțe, moartea tânărului avocat Dr. Ioan Raț.

Deplângem moartea frunțașului dispărut dintre noi și ne esociem la jalea familiei care a lansat următorul necrolog: Subscrișii en inima frântă de durere aduc la cunoștință trecerea din vieță a neuitatului lor soț, tată, fiu, ginere, frate, cumnat și nepot *Dr. Ioan Raț*, avocat în Șiria în etate de 34 de ani și în al 4-lea an al ferecetei căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului defunct, sfintite de preoțimea gr. or. rom. din Șiria, Duminecă în 3/16 Iulie dimineața au fost transportate la Arad, unde după amiază la orele 5 au fost așezate spre odihnă eternă în cripta familiară din cimiterul de jos. Șiria 2/15 Iulie 1905. Fie-i țarina ușoară și binecuvântată memoria lui! Văd. Georgina Raț soție. Adriana și Letiția fiice. Văd. Teodora Raț mamă. Zeni măr. Papp, Maria măr. Pelle surori. Iustin Raț frate. Vasile Raț, Saveta Raț, Paulina Popa, unchi și mătușe. Văd. Barbara Antonescu, soacră. Virgil și Camil Antonescu, Melentie Papp, Petru Pelle, cumnați.

Logodnă. Dl Nicolae Alecsa, învățător în Gruin s'a fidanțat cu dșoara Mărioara Cloambeșiu fica preotului din Siclaș.

Aviz!

A apărut și se află de vânzare în tipografia diecezană următoarele cărți școlare:

„**Limba magiară**“ cartea a II-a pentru clasele superioare ale școlii populare de Iuliu Grofșorean și Iosif Moldovan, prețul 50 fileri.

„**Catehism**“, IV carte de religie pentru școlile populare de dl profesor; Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 40 fil.

„**Istoriele Bisericești**“, III carte de religie pentru școlile populare de dl profesor: Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 30 fil.

„**Istoriele biblice**“, II carte de religie pentru școlile populare de dl profesor: Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 30 fileri.

„**Curs practic de Istoria literaturii române**“ pentru școlile populare de dl învățător Iosif Stanca, prețul unui exemplar 40 fil.

„**Exerciții intuitive**“ în limba maghiară, de dl învățător Ioan Vancu, prețul unui exemplar 50 fileri, peste 10 exemplare 10% rabat.

Rugăciunile școlarelor compactate cu gust, în diferite culori, cuprinde întreaga utrenia și liturgia, de un prieten al școlarelor, prețul per exemplar 40 fil. Dela 10 exemplare 10% rabat.

„**Limba magiară**“ pentru elevii claselor inferioare ale școlii pop. de Iosif Moldovan și Iuliu Grofșorean, prețul 50 fil

„**ABCdar carte de citire**“ pentru elevii clasei primare, edițiunea IV-a de Iosif Moldovan și consoții, prețul 40 fil.

„**A doua carte de citire**“, edițiunea II-a de I. Grofșorean și consoții, prețul 40 fil.

„**Tâlcuiala evangeliilor**“, de fericitul Loga cu litere cirile prețul 2 coroane.

Concurs.

Cu începerea anului școl. 1905/6 se vor primi elevi de cl. I-VIII gimn. în internatul gr. oriental rom diecezan din Beiuș.

Clădirea internatului este una dintre cele mai frumoase zidiri din Beiuș, deoarece atât din punct de vedere arhitectonic, cât și cu respect la pozițiunea și aranjament corespunde tuturor recerințelor timpului modern. Situat internatul într'o grădină frumoasă cu fântână arteziană și un parc de 1200 m. □ ofere cele mai bune condițiuni igienice

Elevii așezați în internat vor primi cvartir, întreținere, luminat, încălzit, spălat, tot la 2—3 săptămâni iarna vara — scaldă, și instrucțiunea în studii.

Întreținerea cu vîpt se face sub supraveghierea și conducerea superiorilor și a medicului internatului și e așa întocmită, că vîptul e abundanț, nutritor și variat. Elevii cari devin morboși, stau sub cura medicului și primesc de loc medicini, pază și vîpt deosebit.

Taxa de întreținere e 280 cor. la an, și este a se solvi înainte în două sau cel mult patru rate; 5 cor. pentru medicamente; 2 cor. pentru mobilier și 1 cor. la fond. Aceste taxe se solvesc la înscriere.

Tinerii, cari voiesc să fie primiți în internat au să aducă cu sine — afară de saltea și covor la pat, cari pentru uniformitate se câștigă prin îngrijirea internatului — următoarele: 2 perini, 4 fețe de perini, 1 plapomă sau țol de coperit, 3 ciarșafuri (lințoluri sau lipidee), 4 șergare, apoi perie de dinți, săpun, pepten, perie ne vestminte, 3 perii de ghețe. Afară de aceste schimburile de lipsă, batiste, ciorapi 1/2 duzină din fiecare. Două rînduri de haiae, unul de vară, altul de iarnă, pălărie, caput de iarnă și 2 părechi călcioni.

Fiecare va face inventar despre ce aduce cu sine în 2 exemplare, unul pentru superiori, altul pentru sine.

Recursele sunt a se trimite la rectorul internatului adresate către Senatul internatului gr.-oriental român diecezan din Beiuș până la 15 August st. n. 1905. Cei cari pentru primadată recurg aici au să producă atestat școlar și medical.

Dat în Beiuș (Belényes) din ședința Internatului gr.-or. ținută la 18 Iulie n. 1905.

Prezident:
Vasilu Papp
protopop gr.-or.

Notar:
Victor Fildan
rector-catihet.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorească vacantă **Căbești** protoprezbiteratul Beiușului conform ordinațiune Ven. Consistor Orădan de sub Nr. 936. Șc. se escrie concurs cu termin de alegere pe **14/27 August** a. c. pe lângă salarul sistemizat de 620 cor parte în bani gata, parte în naturale.

Deci doritori de a ocupa aceasta stațiune sun avizați, ca recursele lor ajustate cu toate documentele recerute adresate la comitetul parohial din Căbești să le trimită protoprezbiterului inspector școlar Elia Moga, în Robogány până în 12/25 Aug. ear până la terminul alegerii să se prezenteze în cutare Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Căbești pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipicul bisericesc.

Răbăgani, 8/21 Iulie 1905.

Elia Moga protoprezbiter inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din **Secaș** (inspectorul Halmagiului) se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, pe lângă următoarele emolumente: 1. În bani gata din cassa cultului 504 cor.; 2. 8. stângeni de lemne, din cari 4 stângeni pentru încălzitul școlii, prețuite în 32 cor.; 3. Conferența inv. 20 cor.; 4. Folosința alor 2 1/2 jug. pământ à 20 cor., de după care contribuția regească va avea să solvească învățătorul; 5. Scripturistica 10 cor.; 6. Petru curatorul 16 cor.; 7. Cvartir liber cu grădină și grajd pentru vite.; 8. Întregirea sperativă din vistieria statului face suma 244 cor., pentru care ajutor s'a făcut petiția conform ord. Consist. Nr. 2255/905.

Urmează în Suplimentul Nr. 29, 1905:

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 29.

Reflectanții sunt invitați, ca recursurile lor instruite cu recerutele documente legale conf. §-lui 60 din „regulamentul pentru inv.“, și adresate comitetului parohial din Secaș, să le susțină până la terminul susindicat oficiului protoprezb. în Hălmațiu (Nagyhalmagy), și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. bis. din Secaș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Secaș, la 29 Iunie (12 Iulie) 1905.

Maxim Miclean m. p.,
preș. com. par.

Ioan Tuceră m. p.,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Cor el Lazar*, ppresb. ins. șc.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala gr.-or. rom. **Sântelec** inspectoratul Orăzii-Mari, se escrie concurs cu terminul de alegere pe **21 August (3 Sept. 1905)**.

Emolumentele sunt: în bani numerari dela 95 numere de case câte 2 fl. 190 fl., 2. dela 95 numere de case câte o jumătate măsură bucate 47 fl. 50 cr., 3. 16 jugăre de pământ arător și fânaș 30 fl., 4. Lemne de încălzit 25 fl., 5. venite cantonale 10 fl., 6. Cortel și intravilan școlar 15 fl., suma 317 fl. 50 cr., 632 cor. Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-lui 6 art. XVIII din 1879 adresate comitetului parohial din Sântelec și provăzute cu declarațiune că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător de când își formează pretenziune la cvinevenal, să se trimită subscrisului în Oradea-mare până la 18/31 Aug. a. c. Având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezenta în biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, ppresb. insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala gr.-or. rom. din **Voivozi**, inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe **18/31 Aug. a. c.**

Emolumentele sunt: 1. în bani numerari 132 cor. 80 fil., 2. Dela 83 numeri de case una vică bucate prețuind în 166 cor., 3. 2 holde pământ și 186□ catastrale prețuit în 40 cor., eară restul de 261 cor. și 20 fileri, eventual 461 cor. 20 fil., se va câștiga dela stat, afară de acestea, cortel cu grădină, precum și stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-lui 6 art. XVIII din 1879 și provăzute cu declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt, ca învățător, de când își formează pretenziune la cvinevenal, adresate comitetului parohial din Voivozi, să se trimită subscrisului în Oradea-Mare până la 16/29 August a. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare o se prezintă la biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, ppresbiter, inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala gr.-or. rom. din **Spurcani** inspectoratul Orăzii-Mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe **9 August (3 Sept.) 1905**.

Emolumentele sunt: În bani numerari 600 cor., afară de aceasta cortel cu grădină de legume, precum și stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-lui XVIII din 1819, adresate comitetului parohial din Spurcani, și provăzute cu declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător de când își formează pretenziunea la cvinevenal, să se trimită subscrisului în Oradea-mare până la 16/29 Aug. a. c. 1905, având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a-se prezintă la biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala* ppresb., insp. școlar.

—□—

1—3

Se escrie concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala gr.-or. rom. din comuna **Șiusturogiu** inspectoratul Orăzii-Mari cu termin de alegere pe **19 Aug. (1 Sept.) 1905**.

Emolumentele sunt: în bani numerari și clacă 108 cor., 2. dela 80 numeri de casă câte una măsură bucate a 2 cor. 160 cor., 3. pământ arător și fânaș 7 jug. și competența de pășunat 48 cor., 4. 2 orgii de lemne aduse acasă 20 cor., 5 pentru fiecare prunc deobligat la școală câte 1 cor. 40 cor., De tot 376 cor. Restul de 224 cor., eventual 424 cor. se va câștiga dela stat, afară de acestea cortel cu grădină de legume și stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-ului 6 art. XVIII. din 1879 adresate comitetului parohial din Șiusturogiu, și provăzute cu declarațiunea, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretenziunea la cvinevenal să se trimită subscrisului în Oradea-Mare până la 16/29 Aug. 1905 având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezintă la biserica din loc, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, ppresb. insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala gr. or. rom. din **Apateul-rom.** inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe **20 August (2 Sept.) 1905**.

Emolumentele sunt: În bani numărari 600 cor. afară de aceasta cortel cu grădină de legume, precum și stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului organic și §-ului 6 art. XVIII. din 1879 adresate comitetului par. din Apateul-rom., și provăzute cu declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretenziunea la cvinevenal, să se trimită subscrisului în Oradea-Mare până la 15/28 August a. c. având recurenții în vre-o Duminecă ori

sărbătoare a se prezenta în biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Toma Pacala*, prot. inspector școl.

—□—

1—3

Pe stațiunea învățătoarească dela școala gr.-or. rom. din comuna **Fancica** inspectoratul Orăzii-mari să escrie concurs cu termin de alegere pe **16/29 Aug.** 1905.

Emolumentele sunt: 1) În bani 96 cor.; 2) Bucate 12 cubule 96 cor.; 3) Pământ arător și fanaț 10 jug. 100 cor.; 4) Dreptul de pășunat pentru 4 vite 8 cor.; de tot 300 cor.; iar' restul de 300 eventual 500 cor. se va întregi prin ajutor dela stat; afară de acestea cortel cu grădină și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-lui 6 art XVIII. din 1879., și provăzute cu declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător de când își formează pretenziune la cvincvenal, adresate comitetului par. din Fancica, să se trimită subscrisului în Oradea-mare până la 14/27 Aug. a. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sărbătoare a se prezenta la biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*: protoprezb. ins. șe.

—□—

1—3

Pe stațiunea învățătoarească dela școala gr.-or. rom. din comuna **Chiraleu**, inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe 16/29 Aug. 1905.

Emolumentele sunt: în bani 600 cor., cortel cu nrădină și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Statutului Organic și §-lui 6 art. de lege XVIII. din 1879., și provăzute cu declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt ca învățător, de când își formează pretenziune la cvincvenal, adresate comit. par. din Chiraleu, să se trimită subscrisului în Oradea-Mare până în 14/27 Aug. a. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sărbătoare a se prezenta la biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comit. parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, prot. insp. școlar.

—□—

1—3

Se publică concurs pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoarești următoare — din inspectoratul Orăzii-Mari — și anume:

1. *Varviz*, cu termin de alegere 18/31 Aug. 1905 Emolumentele sunt: 1. în bani 160 cor., 2. bucate 70 măsuri: 140 cor., 3. pământ 3 jug. 40 cor., de tot 340 cor., afară de acestea cortel cu grădină și venitele cantorale dela funcțiuni.

2. *Iteu*, cu termin de alegere pe 17/30 August 1905. Emolumentele sunt: 1. în bani 70 cor., 2. bucate 50 măsuri, 100 cor., 3. pământ arător 14 jug. 40 cor., 4. un intravilan, 8 cor., 5. lemne 3 st. 36 cor., 6. zile de lucru cu plugul 8, iară cu mâna 14, 24 cor. 40 fil., 7. venite cantorale 14 cor., precum și cortel cu grădină. Venitele computabile sunt 292 cor. 40 fil.

3. *Bogeu*, cu termin de alegere pe 17/30 Aug. 1905. Emolumentele sunt: în bani și naturale 300 cor. cortel cu grădină și stolele cantorale dela funcțiunile obvenintde.

4. *Bucuroaie*, terminul de alegere în 22 August (4 Sept.) 1905. Emolumentele în bani 600 cor., cortel cu grădină și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

5. *Cotiglet*, cu termin de alegere pe 22 August (4 Sept.) 1905. Emolumentele în bani 600 cor., cortel cu grădină și venite cantorale dela funcțiunile obveninde.

Dările publice le vor suportă cei aleși.

Dacă aceste stațiuni se vor putea îndeplini cu învățători cvalificați, salarele se vor întregi, conform legii, la 600 eventual la 800 cor., prin ajutorul dela stat, de unde se vor esopera și eventualele cvincvenale.

Doritorii de a ocupa vre-o una dintre stațiunile de sus, recursele adresate respectivelor comitete parohiale, și ajustate cu atestatele prescrișe și cu declarațiunea, că pe baza serviciului prestat eventual în alte parohii, de când își formează dreptul la cvincvenal? — vor avea a le așterne subscrisului în Oradea-mare până în 14/27 August a. c. având până la alegere a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din comuna la care au recurs, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* pprezb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoarești din parohiile: **Ficătar** și **Târgoviște**, tractul Belințului, să escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu postul din Ficătar sunt: a) în bani gata 388 cor.; b) 2 jugăre pământ arător à 40 cor.=80 cor.; c) 6 m. metrice grâu à 12 cor.=72 cor. și 6 m. metrice cucuruz à 10 cor.=60 cor.; d) 22 metri lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ; e) pentru scripturistica 10 cor.; f) pentru conferență dacă participă, 10 cor.

Pe lângă acestea locuință liberă cu 1 chilie și bucătărie și cu grădină lângă ea de un jugăr. Dările publice după pământul învățătoresc, și cele după dâlme cad în sarcina învățătorului. Cele împreunate cu postul din Târgoviște sunt: a) în bani gata 300 cor.; b) 13 m. metrice grâu și cucuruz 156 cor.; c) 4½ jugăre pământ arător à 32 cor.=144 cor.; d) pentru lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ, 60 cor.; e) pentru conferență, dacă participă, 20 cor și f) pentru scripturistica 10 cor.

Pe lângă acestea locuință liberă cu 2 chilli, bucătărie și cămară și grădină de ½ jugăr. Dările publice cad în sarcina învățătorului, după pământul învățătoresc ce-l beneficează. Reflectanții, petițiile lor, in-

struate cu extras matricular de botez, cu testimoniu de cvalificație și întru cât au funcționat ca învățători în alt inspectorat și cu atestat de serviciu dela resvec-tivul inspector școlar, pe lângă declarația că, cu înce-pere de când își formează pretenziune la cvincevenal, au să le trimită pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț [Bélincz, Temes-megye], comitetului parohial respectiv, având totodată a se prezentă, în lăuntru-l terminului concursual, într'o duminică s'au sărbătoare în sfânta biserică a locului, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Sêrb*, protopresbiter.

— □ —

1-3

Conform Circularului Consistorial de sub Nr. 936 Șc. se escrie concurs pentru satațiunile vacante. 1. **Sitani**, cu termin de alegere pe **31 Iulie (13 August)** a. c. Dotațiunea parte în bani, parte în natu-rale face 622 coroane.

2. **Petreasă**, cu termin de alegere pe **7/20 August** a. c. Dotațiunea constă din bani gata 160 cor. 8 cubule bucate, 4 stângini lemne, 3 holde pă-mânt și venitele cantonale. Întregire pentru învățător cvalificat, se va cere dela Înaltul Guvern.

Recurenții au a se prezentă în atare Duminică la sf. biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Ear' recursele ajustate conform recerînțelor legale să le adreseze respectivelor comitete parohiale și se le trimită până cu 2 zile înainte de alegere pro-toprezpiterului tractual *Elia Moga* în Robogány.

Comitetetele parohiale.

În conțelegere cu: *Elia Moga* protoprezbiterul Beiușului

— □ —

1-3

Pentru ocuparea postului de capelan pe lângă bolnăviciosul preot Procopie Lelescu din **Vizma**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termi de **30 zile** dela prima publicare în „Bis. și Șc.”

Emolumentele împreunate cu acest post de cape-lan sunt: 1. Jumătate din sesiunea parohială, care întregă este aproape 40 jugăre, anume așa ca din fie-care plan (pășunit) să beneficieze jumătate.

2. Jumătate din întregirea dela stat ce primește preotul Procopie Lelescu, și care acuma face 688 cor., însă așa ca viitorul capelan încă să cedeze jumătate din întregirea dela stat ce o va prim dânsul, preotului Procopie Lelescu; 3. Jumătate din birul preoțesc, dela 120 case, câte o măsură în boabe, sau două cu co-ceni, și 4. Jumătate din obicinuitele venite stolare.

Reflectanții au să adreseze petițiile lor, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Vizma, pe calea oficiului pprezb. din Belinț (Bélincz, Temes m.), și înlăuntru-l terminului concursual să se prezenteze într'o sărbătoare sau într'o Duminică în sf. biserică din Vizma, spre a-și arăta desteritatea în cân-tări și tipic, eventual în cereimonial și în oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Sârbu* pprezb.

— □ —

1-3

Pentru îndeplinirea definitivă a posturilor învăță-torești următoare să publică concurs.

1. *Archiș* salarul în bani 48 cor. 4 jugăre pă-mânt arător: 40 cor. 10 șinice bucate: 100 cor., 6 st lemne 60 cor., 80 porții fân 32 cor. Alegerea va fi în 31 Iulie v. a. c.

2. *Bochia-Benești* în bani 290 cor., 5 cubule bu-cate, 50 cor. 5 st. lemne, 50 cor., 50 porții fân, 10 cor. Alegerea se va ține în 2/15 August a. c.

3. *Călacea* în bani 600 cor. Alegerea 6/19 Aug.

4. *Cărăsău* în bani 280 cor., 4 st. lemne, 90 cor., 12 cubule bucate, 120 cor., pământ 3 jugăre, 82 cor. Alegerea se va ține în 7/20 August a. c.

5. *Cheșa* în bani 600 cor. Alegerea se va efep-tui în 7/20 August a. c.

6. *Ciutăhaz, Hodișel-Stoinești*, în bani 220 cor., 25 cubule bucate 250 cor., 8 st. lemne 90 cor., 7 ju-găre pascalău 20 cor. 90 porții fân, 18 cor. Alegerea va fi în 2/15 August a. c.

7. *T. Cărând* în bani 232 cor., dela episcopul latin 54 cor., 5 jugăre pământ, 120 cor., 12 șinice bucate, 120 cor., 8 st. lemne, 80 cor. Alegerea se va ține în 31 Iulie v. a. c.

8. *Craiova* în bani 300 cor., 4 jugăre pământ 64 cor., 12 cubule bucate, 120 cor., 8 st. lemne 64 cor. Alegerea se va ține în 3/15 August a. c.

9. *Dumbrăvița de codru* în bani, 500 cor. Alege-rea în 4/17 August a. c.

10. *Groși-Bârzești*, în bani, 88 cor., dela episco-patul latin, 12 cor., 15 1/2 cubule bucate, 155 cor., 8. st. lemne, 40 cor. Alegerea va fi în 1/14 August a. c.,

11. *Hășmaș-Urvis*, dela Hășmaș bani: 156 cor., pentru faină 26 cor., pentru 5 șinice bucate: 140 cor., dela Urviș, 40 cor., pentru 5 șinice bucate: 40 cor.; dela episcopatul latin: 74 cor., lemne după trebuință. Alegerea va fi în 1/14 August a. c.

12. *Mărăuș-Săcaci*, în bani: 222 cor., 8 st. de lemne: 64 cor., 16 cubule bucate: 160 cor., câte 1 litru fasole: 40 cor., câte 100 porții fân și pae: 40 cor., dela episcopatul latin: 60 cor. Alegerea va fi în 2/15 August.

13. *Nermiș*, 200 cor. Alegerea va fi în /14 Au-gust a. c.

14. *Suplac*, în bani: 300 cor., 6 st. lemne: 60 cor., 2 cubule bucate: 120 cor. Alegerea va fi 5/18 August.

15. *Susag-Tălmăciu*, în bani: 440 cor., 20 cubule bucate: 200 cor. Alegerea se va săvârși în 3/16 Aug.

16. *Tăgădău*, în bani: 100 cor., 8 jug. pământ. Alegerea se va efep-tui în 1/14 August a. c.

17. *Ursad-Pocluse*. Hodișel, în bani: 200 cor., 10 cubule bucate: 100 cor., 6 st. lemne: 72 cor., 8 jug. pământ: 96 cor. Alegerea va fi în 4/17 August a. c.

18. *Urviș* în bani: 500 cor. Alegerea va fi în 4/17 August a. c.

La dotațiunile din toate acestea stațiuni sunt a se socoti și ștoalele cantonale usuate cu locuințe acomodate și grădini de legumi, ear' unde salariile nu dau

minimul legal acelea, precum și cvinevenaliile se vor întregi prin ajutoare din vistieria statului. Din lemnele acordate, se vor încălzi și salele de învățământ.

Reflectanții la cutare din aceste stațiuni, în cutare Duminecă ori sârbătoare au a se prezentă în sf. biserici pentru a cântă; ear recursele cu declarațiunile că de când își formează pretensiuni la cvinevenal până cu 6 zile înainte de alegerile din comunele pentru a căror posturi recur, au a le trimite la scrisul în F.-Györös, p. u. Tenke.

Pentru comitetele parohiale.

Petru Serbu, prot., insp. șc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Soroșag**, pprezbiteratul Radnei, să escrie concurs cu termenul de a recurge **30 de zile** dela prima publicare n organul oficios „Biserica și Școala“. Venitele acestei parohii sunt: 1. 60 jughere pământ arător. 2. Câte o măsură de cucuruz nesfârmat dela 80 de numere de casă. 3. ștolele obicinuite. 4. Întregirea dotațiunii dela stat. — Preotul, care să va alege, va avea să provadă până la altă dispozițiune și învățământul din școala de acolo, și deci va beneficia și de venitele învățătoresți și va avea cvartir în edificiul școlii. — Cei ce doresc să ocupe acest post, să-și trimită recursele ajustate conform lit. c) al §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii și adresate comitetului parohial din Soroșag, P. On. domn Procopiu Givulescu, pprezb. în M. Radna, iar dânsii să se prezinte în cadrul termenului concursual în sf. biserică din Soroșag, pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Soroșag, 3/16 Iulie 1905.

Comitetul parohial.

Din încrederea dlui protopop: *Iosif Vaculescu*, paroh.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala inferioară centrală gr. or. din **Șeitin**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele: 1. Pentru cvartir 80 cor., 2, sălar fundamental în numerariu: 800 cor., 3, relut de lemne pentru școală, respective învățător 120 cor., 4, 40 cor. pentru curățitul măturatul școlii, 5, 12 cor. scripturnică, 6, dela înmormântări și eventual părăstase câte 1 cor. 7, la conferință 4 cor. la zi și preiuctura, apoi în fine cvinevenalele prescise, se observă însă că primul cvinevenal se decerne numai la cinci ani dela confirmare. Cei cu pregătiri cunișoare vor fi preferiți.

Recursele cu documentele prescise de lege, adresate comit. par. gr. or. din Șeitin, reflectanții le vor înaintă R. Domn protopop tractual Vasile Beleş în Arad având a se prezentă în Dumineci și sârbători la s-ta biserică srpe a-și arată desteritatea în cela rituale.

Dat din șed. comit. par. gr. or. rom. din comuna Șeitin ținută la 4/17 Iulie 1905.

Dimitrie Mesaroșiu
v. preș. com. par.

Demetriu Micu
not. com. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* prezbiter și insp școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți vacante din **Berechiu**, în tractul Ienopoliei prin aceasta se escrie concurs cu durată de **30 de zile** dela prima publicare, în care restimp recurenții își vor subșterne recursele lor pe calea oficiului inspectorat cercual și se vor prezenta vreodată în biserică, spre a se face cunoscuți cu alegătorii.

Venitele incopciate cu aceasta stațiune sunt: a) În bani gata 300 cor, b) Folosirea a 16 jugăre pământ arător 384 cor. c) Despăgubire de pășune 96 cor. d) 3 stângeni de lemne 48 cor. cari la olaltă fac 828 cor. Afară de aceste învățătorul mai are a) cvartir liber și grădină pentru legume, b) pentru conferință 16 cor., c) pentru scripturistica 10 cor. Sala de învățământ se va încălzi din alți doi stângeni de lemne.

Dărea regească de după pământ o plătește alegândul învățătoriu.

Berechiu la 29 Maiu 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Constantin Gurban* insp. cerc. de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți din **Dubești** (insp. Leucuşeștiului), se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare cu următoarele emolumente:

1. În bani gata din cassa cultuală 600 cor. 2. lemne în natură din cari se va încălzi și școala 48 cor. 3. Scripturistica 10 cor. 4. Conferința 16 cor. 5. Locuință cu grădină. 6. Întregirea dela stat 800 cor. amăsurat circulariului konzistorial Nr. 2255/1905, ce se poate aștepta fiind cererea în lucrare. Alegândul are să îndeplinească și cantoratul.

Reflectanții sunt invitați a-și înainta recursele lor, ajustate legal și adresate comitetului parohial din Dubești în termenul sus indicat, M. O. oficiu inspectorat în Cladova p. u. Bethlenháza, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în s. biserică spre ași arată desteritatea în cele rituale.

Dubești la 5/18 Iulie 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Căpitan* insp. șcl.

—□—

2—3

Pentru vacanta stațiune învățătorescă-cantorală din parohia **Dș. Forău** (tractul Beișului) se publică concurs cu termen de alegere 7/20 August 1905.

Salarul e 600 coroane în bani gata, și cvinevenale. Se observă, că parohia va da cvinevenalele, numai după anii de serviciu impliniți la școala din loc. Parohia va recurge la Inaltul Guvern, pentru întregirea salarului învățătoresc la 800 coroane. Alegândul învățătoriu va fi îndatorat a îndeplini și funcțiunile cantonale, pentru cari funcțiuni, va beneficia de stolele indatinate.

Recurenții au a se prezentă în sf. biserică, în vre-o Duminecă sau sârbătoare, pentru a-și arată desteritatea în cele cantonale, iar recursele adresate comitetu-

lui parohial din Dș. Forău, reflectanții sunt poștiți a le trâmite, până în prezua alegerii, Prea On. Of. pprezv. al Beiușului în Robogány (Bihar megye).

Din ședința comitetului parohial ținută la 3/16 Iulie 1905.

pentru comitet :

Gavril Cristea
preot preș. com.

În conțelegere cu mine : *Elia Moga* protop. Beiușului.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătoresți mai jos amintite conform ordinațiunii Ven. Consistoriu Orădan, de sub Nr. 963 Șc. se publică concurs și anume :

1. **Pocola** pe 6/19 Aug. a. c. dem. la 10 ore, Dotațiunea este: a) dela 32 case gr. or. 4 cubule cucuruz 40 cor. b) pământul școlar 50 cor. c) din fundațiunea Z. Mihoc 50 cor. d) 8 metri lemne 32 cor. e) din fondul școlar 100 cor. f) alie venite comunale 28 cor.: de tot 300 cor., ear întregirea pân' la 600 cor. se va cere dela Inaltul Guvern pentru învățator cvalificat nu altcum și cvinevenalele.

2. **Săucani**. Bani gata 240 cor. Pământ arătoriu 1 1/2 holdă 80 cor.; 8 metri lemne 32 cor.; ștolele dela înmormântări, feștani, masluri etc. 40 cor de tot: 392 cor. și cvartir liber cu grădină de legumi. Ajutorul se va cere dela stat.

Doritorii de a ocupa una din acestea stațiuni sunt poștiți că recursele adresate respectivului comitet parohial și provăzut cu toate documentele prescise să le subștearnă protoprezviterului tractual *Elia Moga* în Robogány, până la 4/16 Aug., având până la alegere să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale. Alegerea se va ținea tot în 6/19 Aug. a. c. după meazăzi la 3 oare.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu : *Elia Moga* pprezviterul Beiușului

—□—

2 3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresțidin **Ociu** inspectoratul Hălmagiului să escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt : 1) În bani gata din cassa cult, dela Ociu și f. Ocișor 440 cor.; 2) Lemne pentru încălzitul școalei și pentru învățator 14 metri □ prețuite în 64 cor.; 3) Spese de conferință 16 cor.; 4) Scripturistica 10 cor.; 5) Cvartir liber cu 2 chillii și cuină, cam deodată în școala vechiă; 6) Intregirea dela stat cu 360 cor cor se sperează; 7) Cvinevenal după împlinirea alor 5 ani în comună.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recursele lor ajustate conform §-lui 60 din „Regul.“ și adresate comitetului par. din Ociu să le trimită până la terminul susindicat la P. T. oficiu protoprezv. al Hălmagiului (Nagyhalmagy), având a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. bis. din Ociu spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, deoarece ale-

gândul va avea să îmlinească și agendele cantorale fără altă remunerațiune.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine : *Cornel Lazar*, pprezv. ins. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătoresți din inspectoratul **Hălmagiului** cu întregirea dotațiunii cu ajutorul dela stat la 800 cor. conform ord. cons. Nr. 2255/1905 se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă. I. **Hontășor**, emolumentele sunt : 1) Bani gata 378 cor.; 2) Lemne pentru încălzitul școalei și pentru învățator în natură 20 metri □ (à 2 cor. = 40 cor. pentru învățator); 3) Spese de conferință 10 cor.; 4) Scripturistica 10 cor. Cvartir liber acom. — II. **Losăș**, emolumentele : 1) În bani gata 380 cor.; 2) în naturale 5 șinice grâu, 5 șinice cucuruz, prețuite în 110 cor.; 3) pentru lemne din care este a se încălzi și școala 60 cor.; 4) Scripturistica și cărți școlarilor săraci 20 cor.; 5 spese de conferință 16 cor.; 6) Pentru curatortat 20 cor.; 7) Cvartir liber cu grădină cu aparținătoarele. Cvinevenalul după serviciul de 5 ani împlinit în comună.—III. **Dobroți**, emolumentele sunt : 1) În bani gata 444 cor.; 2) Lemne pentru foc 3 stângeni din care este a se încălzi și școala; 3) Spese de conferință 20 cor.; 4) Scripturistica 10 cor.; De-la înmormântări mari, unde va fi poștit 1 cor.; 6) De locuință va avea a se îngrijii alegândul învățator pe spelele sale; 7) Intregirea dela stat se sperează 356 cor. și cvinevenal după 5 ani de serviciu în comună.

Alegânzii învățatori vor avea să deplinescă cantoratul fără alta remunerațiune și a prevede instrucția și la școala repetiție.

Doritorii de a ocupa vre-unul dintre aceste posturi sunt avizați ca recursele lor instruite conform §-lui 60 din „regulament“ și adresate comit. par. respective, să le suscearnă în terminul susindicat P. T. oficiu protoprezviteral în Hălmagiu (Nagyhalmagy) și ca sub durata concursului să se prezinte la sf. biserică aparținătoare spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine : *Cornel Lazar*, protoprezv și inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Odvoș**, în urma ordinului Ven. Conzistor de sub N-rul 2680/1905, prin aceasta să escrie concurs cu termin de recurgere de **30 zile** dela l-a publicare în organul oficios „Bis. și Școala“. Venitele incopciate cu acest post sunt : 1) O sesiune întreagă de pământ arător și fânaț; 2) Venitele școlare stabilite prin normativul aprobat de Ven. conzistor diecezan în an. 1892 și anume : a) pentru incredințare 1 2 cor.; b) pentru vestiri 1 cor.; c) pentru cununii 4—6 cor.; d) pentru înmormântare mică 2—3 cor.; e) pentru înmormântare mare mare 5—12 cor.; f) sântirea apei de moașă 60 fil.; g) pentru rugăciunea de îmbisericire 60 fil.; h) informațiunea familiară 4 cor.; i) extrase matriculare 2—4 cor.; 3) Birul preoțesc dela 207 case câte o măsură de cucuruz sfârmat, sau în bani 2 cor.; 4) Intregirea dotațiunii preoțesti din vistieria statului. Parochia este de clasa I-a, dar în lipsa recurenților cu cvalificațiune de cl. I. se

vor admite și candida și recurenți cvalificați pentru parohii de cl. II. Cei-ce doresc să ocupe această parohie să-și trimită recursurile ajustate conform lit. a) a §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii și adresele comitetului parohial din Odvoș — P. On. oficiu protopresbiteral în M.-Radna, — iar dânsii — cu observarea strictă a dispozițiilor §-lui 18 din același Regulament — să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică din Odvoș spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

M.-Radna, la 1/14 Iulie 1905.

Procopie Givulescu, ppresb.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățatoresc la clasele inferioare I- II din comuna **Beba-veche** protoprezb B.-Comloș, comitatul Torontal, se eserie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 600 coroane solviți în rate lunare anticipative din cassa culturală, și 200 coroane ajutor dela stat, de tot 800 cor., 2. cvincvenalul de după anii de serviciu ce-l va primi dela stat, 3. pentru conferințe, dacă va participa, 20 coroane, 4. pentru scripturistică 20 coroane, 5. paie de încălzit atât pentru învățator cât și pentru sala de învățământ după trebuință, 6. cvartir liber cu intravilan și alte particularități trebuincioase, 7. dela înmormântări unde va fi pofitit 80 fileri.

Reflectanții se deobligă a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din loc spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic.

Alesul are să conducă cântările din strana stângă a instrua și conduce cor vocal.

Recursurile provăzute cu atestatele prescrise în Statutul-Organic au să le aștearnă P. O. D. Paul Miulescu, protoprezbiter, până la timpul alegerii.

Beba-veche la 26 Iunie (9 Iulie) 1805.

Pentru comitet:

Dimitrie Blaga
paroh și pres. com. par.

Ioachim Muntean
notar.

Iu conțelegere cu mine: *Paul Miulescu*, protoprezviter inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator la școala gr.-or. română din **Comlăuș** [Ó.-Szt. Anna] clasele III—IV. devenit vacant prin pensionarea învățatorului Augustin Boțioc, prin aceasta se eserie concurs cu termenul de alegere pe ziua de **14/27 August** a. c.

Emolumintele: a) în bani 600 cor. b) spese de conferință 20 cor. c) scripturistică 10 cor. d) pentru curatorat 24 cor. e) 8 stângeni de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; f) dela înmormântări unde va fi pofitit 1 cor. g) cvartir liber și grădină.

Dela alesul se poștește să conducă strana dreaptă și să provadă învățământul la școala de repetiție în toate duminecele și sârbătorile fără alta remunerațiune. Drept la cvincvenal îi recunoaște parohia numai după 5 [cinci] ani de serviciu neîntrerupt aici.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile lor, ajustate cu documentele legale despre cvalificațiunea învățatorescă conform §-lui 60 din Regulament și adresele comitetului parohial, să le subștearnă P. O. Domn

Mihai Lucuția ppviter inspector de școale în Șiria [Világos], precum și să se presinte până la termenul susindicat în vre-o duminecă ori sârbătoare în sta. biserică din Comlăuș, spre ași arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comlăuș, [Ó.-Szt. Anna] la 3/16 Iulie 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* ppviter inspector de școale.

—□—

2—3

În alumneul Zsigaiian din Oradea-Mare, afară de cei primiți se mai primesc pe anul școlastic 1905/1906 ca alumniști stipendiști încă patru tânări români gr. or. care vor studia la gimnaziul și școalele reale sau la academia de drepturi din loc, cari vor căpăta gratuit în institut provisiunea întregă.

Recursurile ajustate cu: a.) Estras de botez. b.) Testimoniu școlastic. c.) Atestat de paupertate. d.) Certificat despre vaccinare, adresele Sanatului fundațiunei sunt a se trimite până la **1/14 August** a. c. la protopopul Orăzii-Mari Toma Pacală, în Oradea-Mare (Nagyvárad).

Totodată să avizează Onoratul public interesat, că în institutul acesta vor putea fi primiți tânări gr. or. români cari vor studia la școalele din loc, unde vor căpăta proviziunea întregă pe plată de câte 40 cor. la lună, respective de 400 cor. la an, solvindă aticipative în 4 rate anuale.

În internat elevii vor fi supuși disciplinei institutului.

Oradea-Mare, 24 Iunie (7 Iulie) 1905.

Senatul fundațiunei Zsigaiixne din Oradea-Mare.

Toma Păcala

protopopul Orăzii-Mari,
ca președintele Senatului.

George Papp

preot, actuar consistorial,
ca notarul Senatului.

—□—

3—3

Nr. 341—1905.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va conferi cu începutul anului școlar 1905-6 un stipendiu de 300 cor. din „Fundațiunea Ioan și Zinca Roman“ pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urmează la vre-una din școalele medii din patrie, având preferință în senzul literilor fundațiionale aceia, cari se înrudesc cu fericirii Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului Central al „Asociațiunii“ în Sibiu (Nagy-szeben), strada morii Nr. 6, cel mult până la 10 Aug. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez;
- testimoniu de pe anul școlar 1904—5;
- atestat de paupertate;
- eventuale documente prin cari să se constate înrudirea cu fericirii fundatori.

Cererile întrate după termenul de 10 August n., nu se vor conzideră.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 18 Maiu 1905.

Iosif Sterca Șulutu,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu,
secretar II.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunii învățărești dela școala confesională gr.-or. română din com. **Petriș** (comitatul Arad. pprezb. M.-Radna), cu aceasta să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) În bani gata 700 cor., b) în relut lemnelor 80 cor. din care este a se încălzi și sala de învățământ, c) Dela înmormântări cu liturgie unde va fi poftit 2 coroane, fără liturgie 1 cor., d) locuință cu 2 încăperi, staul pentru vite și grădina de legumi.

Dela recurenți să pretinde următoarele documente: 1. Estras de botez, 2. Testimoniu despre absolvirea cursurilor pedagogice și de cvalificațiune învățărească, 3. Atestat despre serviciul neîntrerupt de mai înainte, 4. Declarațiune, că pe baza serviciului de când își formează pretensiune la cvincvenale.

Alegândul învățător va avea să instrueze elevii în cântările rituali, și a duce în biserică cantoratul, precum și a purta toate agendele scripturistice referitoare la spesele cultuali fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt avizați a să prezenta la sfânta Biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, cei cu capabilitate de a conduce corul vor fi preferiți iar recursele ajustate cu documentele necesare, adresate comitetului parohial din Petriș a le subșterne în timpul legal P. O. D. protoprezbiter tractual și inspector școlar Procopie Givulescu în M.-Radna.

Petriș, din ședința comitetului parohial ținută la 19 Iunie (2 Iulie) 1905.

Iosif Cimponeriu
preș. com. par.

Zinovie Iancu
notar adhoc.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, protoprezbiter inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățărești din **Hodiș**, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela primă publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt: 1. în bani 600 cor. 2. locuință și grădina, 3. 20 m. de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru conferință 12 cor. 5. Pentru scripturistă 6 cor. și 6. venitele cantonale dela mort cu liturgie 1 cor. 20 fil. fără liturgie 80 fil. și dela mort mic 40 fil. Învățătorul ales va fi obligat a conduce strana în biserică și a solvi dările publice după beneficiul său.

Reflectanții, vor avea a și subșterne recursele ajustate conform legii și cu declarațiune de când își formează drept la cvincvenal, adresate comitetului parohial concernent, la oficiul ppreșc din Buttyin (Arad megye), în terminul ficsat, având a să prezintă în careva Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Hodiș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Hodiș, ținută la 24 Iunie 1905.

Avram Giurgiu
preș. com. par.

Nicolae Herber
not. adh. al com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgea* ppreșb. insp. șc.

—□—

3—3

Pe temeul ord. Ven. Consist. de sub Nr. 2378/905, după trecerea în stadiul de penziune a învățătorului Nicolae Debeleac, pentru îndeplinirea definitivă a sta-

țiunii învățărești din **Drauț**, să escrie concurs cu termen de alegere în **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1) Bani în număr 600 cor.; 2) Opt orgii de lemne pentru școală și învățător à 12 cor.; 3) Cvartir corâspunzător și jumătate grădina; 4) Spesele de conferințe și paușal de scripturistă le supoartă comuna bisericască la trebuință; 5) Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri, iar la înmormântări cu liturgie 2 cor.

Recurenții sunt avizați ca recursele lor, ajustate cu documentele legale de cvalificațiune preserisă în § 60 din „Regulament“ împreună cu declarațiunea că de când își formează dreptul la cvincvenal, și adresate comitetului parohial, au a le sușterne P. On. Domn ppreșb. Mihail. Lucața în Șiria (Világos), precum și a să prezintă până la terminul susindicat, în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Drauț, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Drauț, la 24 Iunie (7 Iulie) n. 1905.

Meletie Popu,
preș. com. paroh.

Traian L. Debeleac,
notar.

În conțelegere cu: *Mihail Lucața*, ppreșbiter rom.-ort. și inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățărești devenită vacantă prin penzionarea învățătorului Ioan Marcuș din **Giula-magiară** protoprezbiteratul Chișineu să escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. în bani 800 cor. 2. pentru lemne de foc pe seama învățătorului 52 cor., 3. pentru conferințe 10 cor., 4. venitele stolare dintr'o parohie și anume dela înmormântare mică unde va fi poftit 1 cor., iar la înmormântare mare 2 cor.. 5. Cvartir liber în edificiul școlar cu grădina de legumi, 6. Cvincvenalul îl va primi dela stat. Alesul învățător va avea să conducă strana fără altă remunerațiune. Recursele ajustate cu documentele de cvalificațiune legală preserisă, adresate comitetului parohial din Giula-magiară au a să subșterne până la terminul sus indicat P. O. D. Dr. Ioan Trăilescu în Chișineu, eară recurenții sunt avizați a se prezenta în s. biserică din Giula-magiară în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Să recere ca alesul să fie pricepător de note ca să poată conduce atât corul vocal bisericesc cât și cel școlar cu elevii. Alesul numai după probă de un an va fi propus spre întărire dacă va coresponde așteptării poporului.

Dat din ședința comitetului parohial din Giula magiară, ținută la 7 și 21 August st. n. 1904.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Dr. Ioan Trăilescu* protoprezbiter, inspector școlar.

—□—

3—3

Cu provocare la rezoluțiunea Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 1300/905 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățărești dela clasele superioare din **Mândruloc** cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. 800 coroane salar fundamental, 2. 6 stânjini de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ, 3. 30 de coroane pentru participare la adunarea generală și conferințe, 4. 20 de coroane pentru scripturistică, 5. 2 cor. dela înmormântări cu liturgie și 1 cor. 60 fil. dela înmormântări fără liturgie, 6. una grădină mare și una mică pe intravilanul școlar, împreună cu locuință acomodată.

Se observă, că cel ales va avea titlul la cvinevenalii numai după prestarea serviciului de cinci ani în această comună.

Reflecții la acest post sunt îndatorați, ca recursurile instruite conform §-lui 60 din regulamentul pentru organizarea învățământului în școlile populare și adresate comitetului parohial să le substearnă P. On. domn Vasile Beleş protopresbiter și inspector școlar, în termenul concursual, având tot odată a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica de aici, pentru a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Măndrulo, din ședința comitetului parohial ținută la 26 Iunie (9 Iulie) 1905.

Iancu Ștefănuț m. p., Nicolae Cristea m. p.,
președinte. notar.

Cu consensul ppresb. Vasile Beleş, insp. de școale.

—□— 3—3

Pentru vacanta parohia **Dumbravă-Șlia Rostoci** în ppresbiteratul Hălmașului, prin aceasta să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele încopiate cu această parohia sunt: 1) Birul parohial dela 120 numere de case, câte una măsură de cucuruz cu coceni à 1 cor., de tot 10 cor., 2). Stolele uzuete dela înmormântări, botezuri și cununii etc., în calcul mediu alor 5 ani în urmă cam 150 cor. 3). Intregirea dela stat (congrua) pentru cei fără 8 clase 483 cor. anual. 4. De locuință însă va avea să se îngrijască alegândul preot.

Reflecții la această parohia vor avea să-și trimită recursurile ajustate cu documentele recerute conform §-ului 13 din „Stat.-Org.“ și adresate comitetului parohial din Dumbravă-Rostoci, la P. T. oficiu ppresbiter al Hălmașului [Nagyhalmagy] până la termenul susindicat, și sunt avizați ca sub durata concursului să se prezinte în sfânta biserică din Dumbravă-Rostoci spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletice, făcându-se cunoscut poporului.

Dumbravă, la 1/14 Maiu 1905.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: Cornel Lazar ppresbiter.

—□— 3—3

Pentru stațiunea de învățătoare. la școala de fete română gr.-or., din **Chitigház** [Kétegyháza] comit. Békés, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele anuale sunt: 1. în bani gata 600 cor., solvite înainte în rate lunare; 2. 4 stângeni lemne din care se va încălzi și școala; 3. pentru conferințe și adunarea gen., 12 cor.; 4. pentru scripturistică 6 cor 66 fil.; 5. cortel liber cu 2 odăi, 2 cămări, una pentru lemne și o grădină de legumi; 6. pentru curatorat va îngrijii epitropia culturală; recurentele, numai cvalificație pot fi și au să-și insinue petițiile conform dispozițiilor legale, cu documente originale adresate comitetului parohial și trimise oficiului ppresbiter al Chişineu [Kisjenő]. Se mai cere, ca aleasa se supravegheze elevele în sf. Biserică și se notifică, că pe conta școlii nu poate pretinde sau face, nici cea mai ne-

însemnată cheltuială. Cât pentru decret, aleasă îl va primi numai după funcțiune de 1 an.

Chitigház [Kétegyház], din ședința extr.-ord. a comitetului parohial ținută la 7/0 Maiu 1905.

Teodor Bugigan, Ștefan Dologa
președinte. notar.

In conțelegere cu Dr. Ioan Trailescu ppresbiter, insp. școlar.

—□— 3—3

Pentru indeplinirea stațiunii învățătoresci dela școala poporală gr. or. română din **Chişineu**, ppresbiteratul Chişineu, comit. Arad. devenită vacantă în urma penzionării învățătorului Grigorie Mladin se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) salar în bani gata 630 cor., b) pentru lemne 120 cor., c) pentru conferințe 30 cor., d) pentru famulație 20 cor., e) pentru scripturistică 8 cor., f) 3.1310 jug. pământ arător cu un venit anual minimal de 240 cor. g) cortel corăspunzător în edificiul școlii h) stolele îndatinate dela înmormântări i) pentru încălzitul salei de învățământ se va îngrijii parohia. Cvinevenal se asigură alesului numai după cinci ani de serviciu învățătoresc impliniți aici. Cel ales va fi obligat a indeplini serviciul cantoral în biserică precum și instrucțiunea în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recurenții au să-și trimită recursurile ajustate cu documentele de cvalificațiune prescise și adresate comitetului parohial de aici la subscrisul protoprezbiter până la termenul susindicat. având a să prezenta în vr'o Duminecă ori sârbătoare în sf. Biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cei cari vor dovedi, că știu instrua și conduce cor vocal vor fi preferiți.

Chişineu, din ședința comitetului par. ținută la 23 August 1904.

Mihai Veliciu Grigorie Mladin
președinte notar.

In conțelegere cu mine: Dr. Ioan Trailescu ppresbiter insp. școl.

—□— 3—3

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care căuză îl recomandăm îndeosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

23—52